

Landelijke regelgeving Openbare Verlichting en Borger-Odoorn

Een aantal landelijke regels zijn van belang voor de openbare verlichting. Wat belangrijk is om te weten: In Nederland bestaat geen wettelijke verplichting tot het plaatsen van openbare verlichting.

Onderstaand de belangrijkste regelgeving met daarbij de keuze van de gemeente.

Aansprakelijkheid (Burgerlijk Wetboek)

De wegbeheerder kan op basis van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek (BW) aansprakelijk worden gesteld voor letsel en schade. Dit kan wanneer de openbare verlichting niet voldoet aan de eisen die men in de gegeven omstandigheden daaraan mag stellen (artikel 6.162 e.v. en artikel 6.174). Het geldt ten aanzien van de verkeersveiligheid.

Het gaat hierbij om risicoaansprakelijkheid. Borger-Odoorn dient in voorkomende gevallen aan te tonen dat haar, zowel op het gebied van verlichtingskwaliteit als wat betreft het onderhouden van de verlichtingsinstallatie, in redelijkheid niets te verwijten valt.

Richtlijn Openbare Verlichting Nen 13201-2017

In Nederland zijn gemeenten niet verplicht om te verlichten, wel is er een zorgplicht. Dat wil zeggen dat als er een lantaarnpaal staat, we die goed moeten onderhouden zodat deze niet zomaar om kan vallen. Ook de locatie is van belang, bijvoorbeeld dat de lantaarnpaal niet midden op een weg staat.

Wat van belang is bij de openbare verlichting, is de hoeveelheid licht op straat (lichtsterkte) en de verdeling van het licht op de weg (gelijkmatigheid).

Sinds eind januari 2017 is de nieuwe richtlijn NPR13201-2017 van kracht. Deze biedt een advies over hoeveel licht op straat nodig is. Dit hangt af van de locatie, het soort weg en de hoeveelheid verkeer. Het is een richtlijn: we mogen daarvan afwijken. In het westen van het land is men bijvoorbeeld gewend aan meer licht op straat, meer bebouwing en drukte en wellicht meer veiligheidsproblemen.

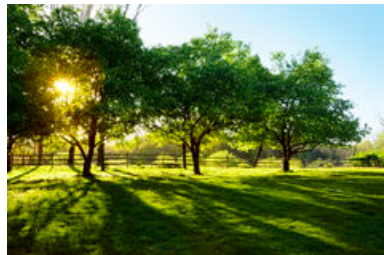
De gemeente kiest ervoor om qua lichtsterkte op maximaal 70% van de thans geldende richtlijn (NPR13021-2017) te verlichten. Dit is passend bij de huidige verlichting. Op

bepaalde hoofdwegen en in centrum- en uitgangsgedieden staat vaak wel meer licht vanwege de verkeersintensiteit.

Nieuwe verlichting moet standaard dimbaar zijn om toekomstige energiedoelstellingen te halen. De gemeente heeft nu al samen met alle andere gemeenten in Nederland een doelstelling te halen in het kader van het Energieakkoord: 50% energiebesparing in 2030 (t.o.v. 2013)!

De huidige richtlijn zegt helaas, in tegenstelling tot eerdere richtlijnen, niks meer over de verdeling van het licht op de weg. We noemen dit de gelijkmatigheid. Hoe gelijkmatiger de verlichting is, hoe minder zwarte vlekken er op straat te zien zijn en hoe beter we met een lager lichtniveau toe kunnen. Als de afstand tussen de zwarte vlekken te klein is, dan kan dit hetzelfde effect geven als rijden op een weg met bomen in de berm, waar de zon laag tussendoor schijnt.

De gelijkmatigheid kan ook bijdragen aan een gevoel van veiligheid.

De gemeente hecht sterk aan een goede gelijkmatigheid in woonstraten. Hier streeft ze na vervanging voor een gelijkmatigheid van tussen de 0,15 en 0,20 lux.

De richtlijn NPR13201-2017 zegt ook wat over de verticale lichtsterkte (E-verticaal). Dat wil zeggen hoeveel licht er is op 1,5m hoogte op een verticaal punt.

Dit is echter een waarde die door heel veel factoren beïnvloed wordt. Denk maar aan licht van etalages, koplampen van auto's, licht vanuit woningen e.d. Deze zijn allemaal van invloed op een 1,5m hoogte buiten op straat. Deze waarde is dus lastig te meten. Daar komt bij dat deze waarde dusdanig hoog is, dat er dan in onze gemeente 3 keer zoveel lichtmasten op straat komen. Dat is niet wenselijk qua kosten, energieverbruik, landschap en overlast.

Het uitgangspunt van Borger-Odoorn is:

- Verlichten op maximaal 70% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte. Met uitzondering van de bepaalde hoofdwegen, centrum- en uitgangsgedieden; daar zal vaak wat meer licht staan. Bovendien houden we geen eis voor de verticale lichtsterkte (E-verticaal) aan.
- Streven naar een zo goed mogelijke gelijkmatigheid waarbij de bestaande afstand tussen de lantaarnpalen leidend is bij vervanging in die situaties waar dat van belang is.

- Per situatie wordt bekeken wat de best haalbare situatie is.

Foto: Borgerderstraat in Ees, Goede gelijkmatige verdeling van het licht op het wegdek waardoor er geen zwarte vlekken ontstaan.

Politiekeurmerk Veilig Wonen

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het is geen verplicht Keurmerk. Veel gemeenten hanteren het keurmerk niet (meer). Het Keurmerk bestaat uit diverse certificaten. Het maakt een onderscheid tussen bestaande bouw en nieuwbouw.

Het keurmerk Veilige Woning gaat om de woning zelf, het hang- en sluitwerk en de buitenverlichting.

Het certificaat Veilige Omgeving zegt wat over de openbare verlichting. Achterpaden moeten verlicht worden, grotere parkeerplaatsen moeten van veel licht voorzien worden, gedimde verlichting moet ten alle tijden op 100% gezet kunnen worden en de richtlijn voor de openbare verlichting moet volledig aangehouden worden.

De gemeente Borger-Odoorn kiest ervoor om niet aan het PKVW te voldoen wat betreft de openbare verlichting. Achterpaden in eigendom van de gemeente, worden niet

verlicht. Indien er wel licht op een achterpad staat, kijken we bij vervanging of deze verlichting gehandhaafd moet blijven.

De hoeveelheid licht op straat en op parkeerterreinen wordt afgestemd op de omgeving en gebruiksfrequentie. De gemeente hanteert niet de richtlijn, maar wijkt daar bewust vanaf. Net als in omliggende gemeenten.

Projectontwikkelaars gebruiken het PKVW vaak als een verkoopargument. Op een woning met het keurmerk Veilige Woning kunnen bewoners korting krijgen op hun verzekeringspremie. Projectontwikkelaars kunnen op de nieuwbouwprojecten wel een PKVW afgeven, maar zonder het certificaat openbare verlichting. De bewoners hebben dan toch recht op korting op hun verzekeringspremies.

Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)

Bij het Keurmerk Veilig Ondernemen werken ondernemers, brandweer, politie en gemeenten samen aan een set maatregelen waar verlichting onderdeel van uitmaakt. Er zijn geen normen of verplichtingen. Borger-Odoorn heeft geen KVO.

Mocht dit keurmerk er toch komen dan is dit huidige beleidsplan leidend qua hoeveelheid licht op straat.

Installatieverantwoordelijkheid

Elke gemeente dient een installatieverantwoordelijke en diverse andere personen aan te wijzen om volgens de NEN 3140 'Bedrijfsvoering van elektrische installaties-Laa spanning' te zorgen voor de veiligheid bij het werken aan elektrische objecten in het laagspanningsgebied. Voor het ondergronds netwerk is de netbeheerder Enexis verantwoordelijk.

De gemeente heeft haar installatieverantwoordelijkheid bij de onderhoudsaannemer gelegd en gezamenlijk met de omliggende gemeenten wordt hier toezicht opgehouden.

Beleidsuitgangspunten:

- Verlichten op maximaal 70% van de geldende richtlijn;
- Streven naar een zo goed mogelijke gelijkmatigheid waar dat van toepassing is;
- Geen eis voor de verticale lichtsterkte aanhouden;
- Per situatie de beste oplossing toepassen passend bij budget en stand van de techniek;
- Geen PKVW voor wat betreft de openbare verlichting;
- Geen KVO voor wat betreft de openbare verlichting.